

ew actueel

Jaargang 5 • nr. 1 • voorjaar 2006

Als de moederkerk zwanger wordt

- Pionieren in de Pax Christi
- Drie pioniers over de kerk van morgen
- Polderpioniers
- Pionieren op het schoolplein
- Barnabas, zoon der vertroosting
- Multicultureel pionieren in Rotterdam

Stichting Evangelisch Werkverband
binnen de Protestantse Kerk in Nederland

Losse nummers € 2,00

Jaargang 5 nr. 1
Voorjaar 2006

In dit nummer:

- Ook een kleine dorpsgemeente kan zwanger worden van nieuwe visie!
- Pionieren in de Pax Christi
- Drie pioniers over de kerk van morgen
- Polderpioniers
- Pionieren op het schoolplein
- Barnabas, zoon der vertroosting
- Multicultureel pionieren in Rotterdam
- Je wordt pas zwanger als je bemind wordt

Colofon:

EW Actueel is een uitgave van het Evangelisch Werkverband binnen de Protestantse Kerk in Nederland

Eindredactie:

Ds. Hans Eschbach

Redactieadres:

Hoofdstraat 260, 3972 LL, Driebergen.

Tel: 0343-510571

Email: kantoor@ewv.nl

Website: www.ewv.nl

Vormgeving:

Nilsson, Goes

Productie:

De Groot Drukkerij, Goudriaan

Extra exemplaren van dit blad kunnen besteld worden door overmaking van € 3,35 (incl. porto) op giro 6881455 t.n.v. Evangelisch Werkverband, Driebergen. Voor meer exemplaren: prijs op aanvraag.

Als de moederkerk zwanger

ds. Hans Eschbach

Het einde in zicht?

Veel gemeenten leiden een moeizaam bestaan. In de steden ziet men hoe kerken worden afgestoten en predikantsplaatsen worden opgeheven. Maar ook in kleinere plaatsen worden de mogelijkheden steeds beperkter. Soms lijkt het alsof deze trend als een voldongen feit wordt aanvaard. We plannen gewoon de volgende bezuinigingsronde. Zou het dan toch waar zijn, dat er over 20 jaar geen Protestantse Kerk in Nederland meer zal bestaan?

Nieuwe kansen

Het kan ook anders. Dat zien we in Engeland. Daar is de afgelopen jaren het aantal kerkgangers weer toegenomen. Voor een deel is dat te danken aan de visie van de kerk om te komen tot missionaire vernieuwing en gemeente-vorming.

Ook in Nederland zien we hoe de kerk nieuwe wegen zoekt.

Zwanger van nieuwe visie

Is het geen prachtige uitdaging voor elke kerkelijke (wijk-)gemeente: wordt moeder! Raak zwanger van nieuwe visie. Denk na over het bereiken van nieuwe doelgroepen. Durf ruimte te bieden aan alternatieve vormen van kerk-zijn. Waar zijn de mensen die vanuit visie en geloof zo'n zoektocht aan durven gaan?

Daarbij zou een extra uitdaging kunnen zijn, om niet direct te denken vanuit structuren, gebouwen, fulltime medewerkers en dergelijke, maar vanuit kleine groepen, eigen initiatieven, low budget experimenten.

Protestantse Pioniers Plekken

Tien jaar geleden begon het Evangelisch Werkverband met het opzetten van de GGG's: de Gemeente Groei Groepen. In

middels draaien er zo'n 1500 van binnen de Protestantse Kerk. Ze zijn tot zegen voor velen, die groeien in geloof, gemeenschap en getuigenis.

Tien jaar geleden werd ook nagedacht over het opzetten van nieuwe vormen van gemeente-zijn binnen de kaders van de Protestantse kerk. Toen was dat nog ondenkbaar. Maar de kerk verandert. Er groeit nieuwe visie en nieuw missionair elan. In het beleidsstuk van de Protestantse kerk: 'Leren leven van de verwondering' uit 2005 geeft ze aan, zich nadrukkelijk te willen richten op die groepen, die wij met onze huidige manier van kerk-zijn niet bereiken.

Hoe zou het zijn als in de komende tien jaar de kerk gaat werken aan PPP's: Protestantse Pioniers Plekken? Het kan beginnen met een werkgroep vanuit de 'moedergemeente' of vanuit een GGG in de 'moedergemeente' die visie en geloof heeft om nieuwe wegen te zoeken. Het kan bevorderd worden vanuit de landelijke kerk en door de plaatselijke gemeente: moeders die hun dochters aanmoedigen om zich te ontwikkelen op hun eigen wijze. Ze hoeven geen kloon van de moeder te worden, maar zullen toch de trekjes van moeder houden. Want de PPP's worden gestart binnen de kaders van de Protestantse Kerk.

In een gesprek met het moderamen van de synode en het bestuur van het Evangelisch Werkverband werd positief op deze visie gereageerd: dit is de weg die we als kerk willen gaan. Kerkordelijke problemen mogen daarbij geen barrière vormen. Er moet ruimte zijn voor het zoeken naar nieuwe vormen van kerk-zijn!

ger wordt

‘Hoera een **baby**’: wie herkent de slingers voor de ramen niet?

Het is feest als er **gezinsuitbreiding** is. Dat geldt ook voor de kerk!

Want ook de moederkerk kan zwanger worden en

nieuw leven voortbrengen!

Pioniers gezocht

Als het waar is dat Nederland weer een zendingsveld is geworden, dan heeft Nederland zendingspioniers nodig. Mannen en vrouwen die in geloof op weg willen gaan. Gemeenten die buiten de vertrouwde kaders durven treden. Dat is op zich niet nieuw.

In dit nummer van EW Actueel kijken we naar iemand als Barnabas: een pionier in zijn tijd! Het is ook niet zo, dat er niet al heel veel waardevol werkt gebeurt.

We schrijven over enkele gemeenten, die ons daarin voorgaan. Soms binnen de kaders van de eigen gemeente, soms op geheel nieuwe en verrassende manieren.

Met dit nummer van EW Actueel daagt het Evangelisch Werkverband de Protestantse Kerk uit om met haar gestalte te geven aan deze droom voor de vernieuwing van de kerk. Met dit nummer hoopt het EW ook, dat de pioniers uit hun stoel komen en aan de slag gaan.

In ieder geval mogen we drie aanmoedigingspremies van elk € 1000,00 daarvoor beschikbaar stellen. En natuurlijk dromen we ervan, om mee te mogen helpen, bidden, steunen. Want wat is er mooier dan te bouwen aan een kerk, die leeft!?

Visie wedstrijd

Win € 1.000,-

om je droom
werkelijkheid

te laten worden!

Zie pagina 19

Ook een kleine dorpsgemeente zwanger

ds. Judith Visser – Sonneveld, PKN predikante in Asperen

Ds. Menno Zandbergen is – net als ik – predikant in z'n eerste gemeente: een dorpsgemeente. In het kader van het thema 'Als de moederkerk zwanger wordt' praat ik met hem over de vernieuwende ontwikkelingen in de dorpsgemeente van Zevenhoven. Hij is sinds november 2001 werkzaam in deze kleine gemeente van zo'n 250 leden. Hij schetst het als 'een confessionele gemeente die openstaat voor nieuwe initiatieven'.

De ontdekkingsreis

'Je begint je werk in een nieuwe gemeente met een soort ontdekkingsreis: wie zijn de mensen, wat gebeurt er zoal en hoe liggen de verhoudingen in deze gemeente? Na een half jaar had ik daar een aardig beeld van gevormd'. Zo ontdekte Menno, dat met name de jonge gezinnen, de dertigers, ontbraken in de kerk. Daarom startte hij met een Gemeente Groei Groep (GGG) die zich op deze leeftijdscategorie richtte. De eerste groep bestond uit zeven mensen: 'Zes vrouwen en een man... dat was ik' zegt hij grijnzend. De GGG sloeg enorm aan: 'Er werd zelfs in de plaatselijke kroeg over gepraat!'. Nu draaien er al zes groepen in het dorp, waarvan één groep volledig bestaat uit buitenkerkelijken. Menno is enthousiast over het goede gespreksmateriaal: 'Het is een zegen om in een kleine groep met elkaar over de Bijbel te kunnen spreken en je eigen ervaringen daarin te delen met elkaar'.

Langzamerhand merkte Menno dat er behoefte ontstond aan andere vormen van kerkdiensten. Door de groei van de GGG's kwamen er buitenkerkelijken in de zondagse erediensten, die aangaven dat zij zich niet echt thuis voelden in de kerk.

Kwaliteit in het Dorpshuis

Menno is een predikant met een missionair hart. Vanaf het begin heeft hij de gemeente uitgedaagd om oog te hebben voor hen die Christus nog niet kennen. Het gaat hem om de ontmoeting met God, de ontmoeting met elkaar en het oog hebben voor de wereld om je heen. Brandende vraag was: hoe kunnen we voor buitenkerkelijken een plaats creëren waar ze God beter kunnen leren kennen? Zo is men gekomen tot een nieuw soort dienst op zondagmiddag, 'Kwaliteit', met als doelgroep de buitenkerkelijken. Het is een laagdrempelige dienst met een informele sfeer waar de levensvragen van met name dertigers aan de orde komen. Een initiatief dat gedragen wordt door een team van enthousiaste gemeenteleden. Er wordt bij de vormgeving inspiratie geput uit de bronnen van Willow Creek en het project Kerk in de Buurt van het Evangelisch Werkverband. Gastvrijheid heeft grote prioriteit in deze diensten. Daarom wordt er zowel vóór als ná de dienst koffie gedronken. Zo kan iedereen alvast bijpraten en acclimatiseren. 'Ik zeg altijd dat mijn ziel een kwartier achter mijn lichaam aankomt, dus dat betekent dat je even de

tijd nodig hebt om ergens te landen'. Om het laagdrempelige karakter van de Kwaliteit-diensten te waarborgen worden de diensten in het dorpshuis gehouden. Nu de Kwaliteit-diensten naamsbekendheid krijgen in het dorp wil men verhuizen naar de kerk. De medewerkers dragen informele kleding. De toga blijft thuis. De toespraken worden niet alleen door predikanten verzorgd, ook gemeenteleden doen een duit in het zakje. Getuigenissen spelen een belangrijke rol. Mensen worden uitgenodigd na te denken over hun ervaring met het thema van een dienst. In de dienst kunnen ze daar dan iets over vertellen. Er wordt gebruik gemaakt van beeldmateriaal, 'omdat God niet alleen door het woord spreekt, maar ook door de schoonheid van de natuur'. Het vertonen van beeldmateriaal met bijvoorbeeld de beamer kan mensen helpen in hun beleving en 'ik zie dat Gods Geest er doorheen waait'. De Kwaliteit-diensten lopen goed. 'De zegen is, dat er werkelijk buitenkerkelijken op deze diensten af komen, soms vijf, soms ook veertig. Mensen raken geïnteresseerd in het evangelie. Ze melden zich aan voor een GGG. Zo is er ook een groep voor beginners gestart.'

Van kwaliteit naar plusdienst

Om de drempel naar de klassieke eredienst op zondagmorgen te verlagen voor deze mensen is er nog een nieuw soort dienst opgezet: de Plusdienst. Een keer in de maand wordt de Plusdienst samen met de Hervormde Kerk georganiseerd. In de Hervormde Kerk is

ente kan er worden van **nieuwe visie!**

dan een klassieke dienst, terwijl in de Gereformeerde Kerk tegelijkertijd een Plusdienst wordt gehouden, die veel weg heeft van de Kwalitijd-diensten. Gastvrijheid en een informele sfeer zijn ook hier erg belangrijk. Daarom is er ook hier voor en na de dienst koffie. De Plusdiensten worden voor een groot deel door enthousiaste gemeenteleden voorbereid en geleid. Maar, anders dan in de Kwalitijd-diensten, wordt de dienst halverwege overgenomen door de predikant, die ook de prediking voor zijn rekening neemt. In iedere dienst is er aandacht voor de moeite die mensen kunnen ervaren en de vragen die er leven. Daarom zijn er mensen beschikbaar om na te praten en voor en met mensen te bidden.

Kan ik lid worden?

De inwoners van Zevenhoven zijn enthousiast over de Plusdiensten. 'Iemand vroeg zelfs of ze lid kon worden van de Plusdiensten. Maar die mogelijkheid bestaat niet'. Het enthousiasme voor de Plusdiensten heeft ook geleid tot het oprichten van een lokale band. Mensen meldden zich spontaan aan om met hun instrumenten de begeleiding te verzorgen.

Het enthousiasme heeft ook geleid tot een ruimteprobleem. 'Een luxe probleem, want hoe vaak hoor je dat kerken kampen met een ruimteprobleem? Zo lang ik predikant ben in Zevenhoven heb ik nog nooit zoveel mensen de kerk zien bezoeken. Het zijn buitenkerkelijken, ouderen, jongeren en mensen uit de

GGG's'. De vraag die naar boven komt is of dit allemaal zo zal blijven. Is het geen 'hype'? Menno bekent eerlijk dat hij noch de kerkenraad dat weten. Maar vooralsnog zijn het zegenrijke nieuwe initiatieven! Er zijn ook fouten gemaakt in dit proces van vernieuwing. 'Een proef om de preekstoel uit de kerkzaal te verwijderen is niet bij iedereen goed gevallen. Door de openheid in de gemeente is dat gelukkig weer snel bijgelegd'.

Er zijn mensen die moeite hebben met de nieuwe vormen. Tijdens de Plusdiensten kunnen ze in de Hervormde Kerk een klassieke dienst bijwonen. Daar maken enkele gemeenteleden gebruik van, maar de meeste mensen blijven toch gewoon naar de eigen Gereformeerde Kerk gaan. Hoe zorg je ervoor dat de nieuwelingen en de oude garde samen gemeente blijven? 'Dat is een geweldige uitdaging. Het is belangrijk om in processen als deze de communicatie open en goed te houden. Het is fantastisch om te zien, dat ouderen eigenlijk alleen maar blij zijn dat door deze nieuwe initiatieven hun kinderen weer in de kerk komen.'

Ik voel **enthousiasme**.

Ik ben nog maar net begonnen als predikante in een dorpsgemeente. Maar door Menno begrijp ik, dat God grote dingen wil doen in **kleine gemeenten!**

Menno ziet zichzelf als aanjager, maar ook als iemand die afremt, een dubbelrol dus. Hij spoort mensen aan zich in te zetten in en voor deze diensten, maar wil ook voorkomen dat kerkmensen de kerk verlaten. Want er zijn mensen die moeite hebben met de nieuwe initiatieven. Hij wil voorkomen dat er een sfeer ontstaat van 'Voor jou tien anderen'. 'We zijn samen het gezin van God en daarin is elk kind belangrijk: de nieuwe, de oude en de weggelopen kinderen'. Dat betekent dat hij soms flink op de rem moet staan en voortdurend de visie scherp moet houden: we willen missionair kerk zijn voor de mensen in ons dorp. Kijkend naar de veranderingen in Zevenhoven vindt Menno het geweldig om te zien hoe de veranderingen door de kerkenraad en de verschillende groepen in de gemeente gedragen worden. 'Dit is duidelijk geen privé-initiatief. Wij dromen, bidden en werken samen en God geeft zegen. Het is van doorslaggevend belang dat je elkaar goed op de hoogte houdt en dat je niet je zin doordrijft! Je moet niet in je eentje veranderingen door willen voeren, maar met elkaar visie voor verandering ontwikkelen.'

Pionieren in de Pax Christi

ds. Peter Bakker, Missionair predikant in 's Gravenhage

Anderhalf jaar geleden kwam ik als predikant in de Pax Christikerk in Den Haag – Mariahoeve om met de bestaande gemeente een geestelijk avontuur te mogen gaan beleven: hoe kan een vergrijsde stadsgemeente nieuwe groepen mensen met het evangelie van Jezus Christus bereiken?

1. Sterfhuisconstructie of vernieuwing?

Al jarenlang loopt het ledental van de wijkgemeente terug. Mensen verhuizen, mensen overlijden, nieuwe mensen melden zich nauwelijks. Hoe zal de toekomst van de gemeente eruit zien? Er zijn nog maar 300 leden, waarvan 60% ouder is dan 70 jaar. De kerkenraad vergadert over dit dilemma en vraagt zich af: Als onze wijkgemeente op dezelfde voet doorgaat wordt dit een 'sterfhuisconstructie'. Dan is over 5 jaar het einde in zicht, want nieuwe mensen trekken we niet aan met onze huidige manier van gemeente-zijn. Wat moeten we doen? Wat is onze visie voor de toekomst? Wat wil de Here God van ons? Leggen we ons neer bij de ondergang van onze gemeente? Of is er een weg vooruit? Een weg van vernieuwing en verwachting? De wijkgemeente legt zich niet neer bij de neergang. Een bezinningsgroep uit de gemeente zegt: 'We geloven in de kracht van het Evangelie van Jezus Christus voor onszelf, voor de buurt en voor de omgeving waarin we leven. Laten we met geloof, hoop en liefde de toekomst ingaan, want de God van de Bijbel is een God die trouw blijft aan wat Hij begon en zijn Zoon Jezus Christus is overwinnaar. Zou Hij niet voor verrassingen kunnen zorgen?' Dat is prachtige en krachtige geloofstaal. Maar hoe wordt dat werkelijkheid? Langs welke 'lijnen' zou God vernieuwing willen brengen in onze gemeente? Langs de 'lijn' van de wijkgemeente in de huidige vorm? Maar dat spreekt slechts één doelgroep aan en dan missen we andere groepen! Er is gebeden, er is nagedacht en er is gekozen om zich te gaan richten op verschillende doelgroepen en dus een twee-sporen-beleid te gaan volgen¹.

2. Wandelen met twee benen

De gemeente heeft ervoor gekozen om twee vormen van kerk zijn te ontwikkelen. De ene vorm is een aantrekkelijke vorm gericht op mensen die houden van een grotendeels traditionele stijl van kerkdienst en gemeente-zijn. Daarin gaat op zondagmorgen in de diensten de Bijbel open, wordt er christocentrisch gepreekt en worden de liederen met het orgel begeleid. De liefde van Christus wordt uit-

gedragen en er is goede zorg voor en omzien naar elkaar. Deze vorm kennen we al vele jaren. De andere vorm is een nieuwe vorm. Daarbij richten we ons op nieuwe doelgroepen in de omgeving: jongvolwassenen, jongeren, alleengaanden, gezinnen met kleine en/of grote kinderen enz. Daarbij is de Bijbel evenzeer uitgangspunt en staat Jezus Christus evenzeer centraal. Maar er wordt gezocht aansluiting te vinden bij de nieuwe doelgroepen in een informelere en eigentijdser stijl van samenkomen op zondag en in andere vormen van onderlinge betrokkenheid.

3. Wankele stapjes van de dochtergemeente

Op dit ogenblik zijn we ervaring aan het opdoen met de nieuwe vorm. Zo zijn we nu circa een jaar bezig op de 2e en 4e zondag van de maand met 'Open Kerk bijeenkomsten'. Daarin begeleidt een muziekband (voornamelijk bestaande uit jongeren) de liederen. De thema-vraag die centraal staat in de bijeenkomsten wordt vaak 'neergezet' via een kort dramafragment. De spreker houdt zijn toespraak vanuit de Bijbel in informele kleding. Er is vooraf en na de bijeenkomst koffie/thee en de mogelijkheid van persoonlijke voorbede voor wie dat wil. Ruim 100 mensen bezoeken inmiddels deze bijeenkomsten.

Door de weeks zijn we begonnen om de nieuwe doelgroepen kortlopende cursussen aan te bieden, zoals de Alpha-cursus, de After-Alpha-cursus, de Marriage Course (een relatie-cursus voor echt)paren). Een opvoedingscursus voor ouders met kleine kinderen start binnenkort. Verder zijn we met Gemeente Groei Groepen begonnen, waar zowel mensen uit de nieuwe doelgroepen, als mensen uit de huidige wijkgemeente belangstelling voor blijken te hebben (inmiddels zijn er 5 groepen).

We hebben ook plannen voor de buurt waarin we kerk zijn. Deze plannen moeten verder 'doordacht' worden, voor we ze gaan 'aanbieden'. Maar de richting wordt steeds helderder. Zo blijkt gebed een belangrijke dienst, die de gemeente de buurt kan aanbieden. Veel mensen ervaren nood in hun leven bijv: ziekte en zorg. Hoe zou het zijn om ergens door de weeks de kerk open te stellen voor gebed? Enkele gebedsteams kunnen beschikbaar zijn onder het motto: 'Wij bidden voor u'. Verder blijkt uit een klein onderzoek in de buurt, dat een deel van de bewoners graag wil dat de kerk iets doet aan de eenzaamheid die mensen ervaren. Hoe kan de kerk 'gemeenschap' aanbieden in een stadswijk met een grote groep vereenzaamde mensen? We denken er verder over na en bidden om leiding van de Here God.

¹Het boek van dr. Stefan Paas, 'De werkers van het laatste uur', Zoetermeer 2003, heeft mij opnieuw duidelijk gemaakt hoe moeilijk het is voor een traditionele gemeente om 'nieuwe volgelingen van Jezus Christus' echt op te nemen en hun een plaats te geven waardoor ze mee kunnen doen op een wijze die recht doet aan de cultuur die ze met zich 'meedragen'.

Hoe zouden wij vandaag mensen kunnen ‘winnen’ als we niet bereid zijn naast ze te gaan staan?

4. Nadenken over een veranderende samenleving

De samenleving waarin we als kerk leven is in vergelijking met 30, 40 jaar geleden veranderd. Van een collectieve samenleving (waarbij men denkt dat iets op alle plaatsen hetzelfde moet zijn en gezamenlijk gedaan en beleefd moet worden) is ze veranderd in een geïndividualiseerde en gefragmentariseerde samenleving (waarbij men denkt via het model: ‘het-moet-bij-mij-passen’). De uitdaging waar we als kerken voor staan is om in onze vormen aansluiting te zoeken bij deze veranderde en zich steeds veranderende samenleving². Ik hoor Paulus iets dergelijks zeggen als hij verantwoording aflegt in 1 Korintiërs 9:19-22 van zijn apostelschap: ‘Vrij als ik ben ten opzichte van iedereen, ben ik de slaaf van iedereen geworden om zo veel mogelijk mensen te winnen. Voor de Joden ben ik als een Jood geworden om hen te winnen... Voor hen die niet onder de Joodse wet staan, ben ik als iemand geworden die de wet niet heeft, om hen te winnen... Voor de zwakken ben ik zwak geworden om hen te winnen.’ Hoe zouden wij vandaag mensen kunnen ‘winnen’ als we niet bereid zijn naast ze te gaan staan?

5. Eénheid in verscheidenheid

Als je er als kerk voor kiest om nieuwe doelgroepen met het Evangelie te bereiken en dus kerk bent via verschillende ‘sporen’ of ‘vormen’, wordt daarmee dan de eenheid in de gemeente niet op het spel gezet? Is de christelijke gemeente niet een gemeente die regelmatig op één

centraal punt bij elkaar moet komen in één ruimte, op één bepaald moment? Hoor je in de kerk niet rekening te houden met elkaar? Kunnen mensen die hechten aan hun traditionele vorm van kerkdienst en nieuwe mensen die bereikt worden met het Evangelie zich niet beide aanpassen zodat de zichtbare eenheid in de gemeente blijft bestaan? Al die vragen zijn goede vragen. Maar ze hebben een onbijbelse vooronderstelling namelijk: dat eenheid in Christus betekent dat je op één plaats samenkomt en éénvormigheid kent in liturgie en vorm van gemeente-zijn. De Bijbel schrijft nergens iets voor over één stijl van eredienst of één vorm van gemeente-zijn. In Handelingen 2:42 lezen we dat de gemeente in Jeruzalem vier kernelementen kende: onderricht van de apostelen, met elkaar een gemeenschap vormen, het brood breken en zich wijden aan het gebed. Hoe dat vorm kreeg is onduidelijk. We weten dat christenen in de eerste eeuwen van onze jaartelling thuis bij elkaar kwamen en dat de verbondenheid met elkaar o.a. via brieven zichtbaar werd. Er waren geen kerkgebouwen, geen dominees en geen kerkorgels. Er was, ook gezien de zendingssituatie, geen eenduidige vormgeving in het gemeente-zijn.

We bevinden ons in Nederland ook in een zendingssituatie. Daarbij past geen uniformiteit in vorm, maar flexibiliteit. Onze huidige vorm van eredienst is uitstekend geschikt voor de groep mensen die er vertrouwd mee is. Maar om nieuwe doelgroepen met het Evangelie te bereiken zullen we de moed moeten opbrengen om nieuwe wegen te zoeken³. In Den Haag maken we daar een bescheiden begin mee.

² Aansluiten bij doelgroepen betekent niet ‘opgaan’ in de doelgroepen. Want onze maatschappij kan dan veranderd zijn van een standaard-maatschappij in een ‘het moet bij mij passen’-maatschappij, maar het Evangelie is naar beide richtingen kritisch. Nergens zegt Paulus: je moet alles volgens één standaard doen. En nergens zegt Jezus: Je hoeft Mij enkel maar na te volgen voor zo ver het bij je past (zie Lucas 9:23 e.v.).

³ Zie: Michael Moynagh, Aansluiting of kortsluiting, Visie voor de kerk in een veranderende samenleving, Ark Boeken, 2002.

Gesprek van dr. Bas Plaisier, scriba Protestantse Kerk
dhr. Haaije Feenstra,
Alg. directeur dienstenorganisatie Protestantse kerk
en ds. Hans Eschbach, dir. Evangelisch Werkverband.

Drie pioniers

ds. Peter Bakker, Missionair predikant in 's Gravenhage

HE: Het Evangelisch Werkverband droomt ervan 'dat ieder (wijk-) gemeente in Nederland de uitdaging aangaat om zwanger te worden van nieuwe visie en de moed zal hebben om dochtergemeenten ter wereld te brengen!' Herkennen jullie die visie?

BP: Jazeker, in onze beleidsnota 'Leven uit de verwondering' zeggen wij over jongeren – en dat mag je breed zien: 'Ze krijgen alle ruimte om te zoeken naar nieuwe vormen van kerk-zijn, om Christus te leren kennen en te groeien in geloof.' We zien in dat de traditionele manier van kerk-zijn goed is voor veel mensen, maar dat je ook moet nadenken over nieuwe vormen van kerk-zijn. Ik zie geen grote tegenstelling tussen de visie van het EW en van de PKN als geheel.

Gezamenlijke visie

HE: We hebben dus een gezamenlijke visie. Willen wij nieuwe groepen mensen bereiken als kerk, dan moeten we nieuwe dingen doen.

BP: Ja, dat is duidelijk, waarbij wij misschien iets pessimistischer zijn over de uitwerking van allerlei nieuwe plannen. Veel ideeën over nieuwe vormen van gemeente zijn kennen een verzadigingspunt. Veel mensen hebben gewoon geen behoefte aan gemeenschap.

HE: Wij delen de visie voor vernieuwing. Hoe gaat de Dienstenorganisatie daar gestalte aan geven?

HF: Het visiedocument vraagt: 'Kerk waar liggen je groeikansen?' Van daaruit moeten we keuzes maken: hoe kunnen we de komende 10 jaar de kerk dienen op die gebieden. Ik denk aan missionair werk en jongeren.

Groeikansen

HE: Waar zie je groeikansen voor de kerk?

HF: Internationaal gezien zijn er twee bewegingen met groeikansen. De liturgische beweging en de evangelische stroming.

ers over de kerk van morgen

HE: *Is de liturgische beweging een groeikans voor de kerk?*

HF: Jazeker, neem de Thomasvieringen of kijk ook naar de Lutheranen. Ook daar zie je groei ontstaan. In Taizé zie ik jongeren geraakt worden. Terug in de kerk is daar onvoldoende plek waar ze die spiritualiteit kunnen beleven.

Identiteit

HE: *Een heldere identiteit wordt genoemd als voorwaarde voor groei van een gemeente. Maar in onze kerk lijkt het hoogste ideaal de lieve vrede te bewaren. Predikanten zijn getraind om de uitersten bijeen te houden en toch vooral niet één kant op te gaan. Komen ze zo niet in een spagaat terecht?*

HF: Ik ben het met je eens dat gemeenten een helder profiel moeten hebben. We mogen kleurloosheid en de lautheid achter ons laten.

BP: Niemand houdt het uit om altijd van de ene schots op de andere te springen. Ook een predikant houdt dat niet vol.

HE: *Zou dat de reden kunnen zijn waarom nogal wat predikanten afhaken?*

BP: Dat weet ik niet. Het heeft ook te maken met het feit dat dominees in een moeilijke situatie zitten. Je kunt met hoge idealen beginnen en dan ontdekken hoe moeilijk het is om in onze samenleving kerk te zijn. De zuigkracht van de secularisatie en het gevoel van mensen dat het geloof weinig zinvol is. Dat is voor een dominee dramatisch.

HE: *Heb jij het gevoel dat een dominee daar goed voor wordt opgeleid?*

BP: Nee dat vind ik niet. De synode wil dat er meer aandacht komt voor de missionaire vorming van predikanten. Ze moeten missiologie als theoretisch vak krijgen, maar ook leren hoe je dat in de praktijk gestalte geeft.

HE: *Soms heb ik het gevoel dat de dienstenorganisatie te krampachtig probeert de breedte van de kerk te vertegenwoordigen, dat ze daardoor kleurloos wordt.*

HF: We willen dienst verlenen aan alle delen van de kerk. Maar ik denk dat we explicieter worden. Als het EW vraagt om een bepaald aspect in de breedte van de kerk aandacht te geven is dat voor ons belangrijk. Zou de kerk bijvoorbeeld 10 jaar geleden dit visiedocument uitgegeven hebben? Of zou de dienstenorganisatie samen met het EW studiedagen over Rick Warren hebben opgezet? We zien de revitaliserende werking van bewegingen zoals het EW, die zich aan onze kerk verbinden.

Weerstand

BP: We moeten goed luisteren naar elkaar in de kerk. Dat geldt wederzijds. Verstaat het EW de weerstanden van iemand uit de Gereformeerde Bond of uit de Middenorthodoxie? Het gaat erom dat het gedachtegoed waar je voor staat in de bloedsomloop van het geheel van de kerk terecht komt.

HE: *Je hebt gelijk, we gebruiken verschillende taalvelden. Maar daar is niet alles mee gedekt. Er is ook verschil van inhoud. Als jij over vrijzinnigen zegt dat we die zo hard nodig hebben omdat ze de cultuur zo goed verstaan, dan vind ik dat onzin.*

BP: Nee, dan heb je een bepaald beeld van vrijzinnigen. De kerk heeft veel te danken aan vrijzinnigen als wijlen Prof. de Graaf en prof. Heering.

HE: *Verstaat de evangelische stroming de cultuur niet beter?*

HF: Nu ga je wel heel ver. 'Leren leven uit de verwondering' is het fundament, van waaruit er vele kleuren mogen zijn. Gebruik dat als je kracht. De kerk is verlegen geweest met het evangelicalisme. Er waren vooroordelen. Dat verandert snel, want het evangelisch gedach-

tegoed brengt ons veel. Maar kijk uit voor evangelische exclusiviteit. Er is een bevoelgenheid, waar wij van vinden dat ze ontzettend waardevol is. Dat moeten we vasthouden en versterken.

HE: *Accoord. Het evangelie kent meer kleuren dan alleen de evangelische. Maar soms moet je durven zeggen dat mensen met hun uitspraken zich buiten de kerk plaatsen.*

HF: Elk mens heeft z'n eigen weg naar God. Mijn vader geloofde niet, mijn moeder wel. Hij zorgde ervoor, dat hij elk weekend dienst had. Zo vermeed hij discussies. Totdat door een fusie de zondagdienst werd afgeschaft. Er kwam spanning in het gezin. Mijn vader is toen de kinderbijbel gaan lezen, daarna de Groot Nieuws Bijbel en uiteindelijk de Statenvertaling. Zo vond hij een plek in de kerk. Wij weten niet hoe God werkt. Daarom pleit ik voor een heldere verkondiging, maar ook voor ruimte, zodat iedereen zijn of haar weg ook zelf kan vinden.

Dochtergemeenten

HE: *Stel je voor: je bent plaatselijk predikant en je mag een dochtergemeente starten.*

BP: Dan moet je zicht hebben op wat er in de wijk leeft en bondgenoten zoeken. Ik denk aan Den Haag, waar we een kinderwinkel hebben opgezet met de gedachte: we kunnen niet iedereen bereiken in onze gewone zondagse diensten, maar we kunnen het laagdrempelig proberen door deze kinderwinkel. Zo krijgen we contact met de ouders en kan er een nieuw soort gemeente ontstaan met een ander vorm. Er komen nu zo'n 15 kinderen. Er zitten ouders bij. Er groeit iets. Maar je moet je wapenen tegen de gedachte dat er snel succes geboekt kan worden. Ik heb mensen met visie zien stuklopen op de weerbarstigheid in de samenleving. Ik heb gezien hoe ze het bijltje erbij neergooiden. Je moet rekening houden met de moeilijke situatie. Ik wil mijzelf wapenen tegen mijn eigen enthousiasme. >>

HE: *Is dat niet een profetie die we over ons zelf uitspreken? Dat we zo bang zijn voor teleurstelling, dat we bij voorbaat onze reserves inbouwen?*

HF: Nee, we leven uit de hoop. Maar als we ons succes willen meten in aantallen dan plan je teleurstelling in. Kijk naar gemeenten, die met het gedachtegoed van Rick Warren aan de slag zijn gegaan met hoge verwachtingen. Als die niet gehaald worden worstelen ze met het dilemma: Hoe moeten we nu verder?

HE: *Is dat dan niet de kortzichtigheid van mensen die denken met een programma van 40 dagen alle problemen op te lossen. En niet beseffen dat er een compleet gemeenteopbouw plan achter zit.*

HF: Dat klopt. We moeten zien dat er meer achter zit. De leiding moet de gemeente beschermen tegen opportunisme dat alleen kan leiden tot teleurstelling.

Huisgemeenten

HF: Ik verwacht dat we in onze kerk meer huisgemeenten zullen krijgen. We zullen op zondag de lofzang gaande houden, desnoods met weinigen. We gaan door. In China beginnen huisgemeenten met drie mensen en groeien soms uit tot groepen van 200 mensen.

HE: *Dus als jij een pioniersgemeente gaat oprichten, wordt dat een huisgemeente?*

HF: Ja, ik zou huisgemeenten gaan opzetten. In Noord Holland kwam ik in een kerk met 30 kerkgangers. Ik dacht: Moeten we zo kerk houden? Wat een verschrikking voor de dominee. Ik vroeg hem: Wordt u hier niet erg verdrietig van? De dominee zei: Daar ben ik doorheen. Het is even belangrijk dat ik voor 30 mensen een geïnspireerde preek geef als voor 300. Later dacht ik: Je moet een groter geloof hebben om hier predikant te zijn, dan in een gemeente met 300 kerkgangers. Daar is altijd wel iemand die zegt dat de preek hem/haar bemoedigd heeft.

HE: *Hoe gaat de Protestantse Kerk beleid ontwikkelen om huisgemeenten in dorpen te stimuleren?*

HF: Er zullen mensen moeten zijn die zich willen toewijden aan de opbouw van de kerk. Dat kunnen mensen zijn van 70 of van

17 jaar. Zo kunnen nieuwe gemeenschappen ontstaan.

BP: De plaatselijke kerk moet het zelf willen oppakken. Als het niet opkomt uit de boezem van de kerkenraad wordt het niks. De kerkorde biedt genoeg mogelijkheden om aan dit soort initiatieven vorm te geven.

Visie

HE: *De spreukendichter zegt. Het volk gaat ten onder door gebrek aan visie. Is visie niet datgene, wat de kerk op dit moment nodig heeft? Zou de dienstenorganisatie ook een visiebeweging voor de vernieuwing van de kerk kunnen zijn?*

HF: Voor mij is 'Leven uit de verwondering' de basis voor het beleid van de komende jaren.

HE: *Haaije, jij bent hier net begonnen. Wat is jouw droom voor kerk en de dienstenorganisatie voor 2012? Hoe zien die er dan uit?*

HF: Ik zie een kerk die kleiner geworden is in aantallen en sterker in identiteit. Waar de waardering van de gemeenteleden voor de plaatselijke gemeente groot is. Met een kleine, maar toegewijde kern.

HE: *Dat zeggen we al 25 jaar. Wanneer komt het keerpunt, wanneer gaan we weer een groeiende kerk worden?*

HF: Dat omslagpunt zie ik al als je kijkt naar het aantal kerkgangers. Daar stagneert de leegloop en zie je toename. In het bijbelgebruik zien we jongeren tussen de 15 en 25 jaar meer de Bijbel gaan lezen. Het probleem zit tussen de 30 en 50 jaar. Daar is een generatie de kerk uitgestapt. Maar er komt een nieuwe generatie aan met nieuwe kracht en toewijding.

HE: *Hoe denk jij dat wij die kracht het beste kunnen gebruiken?*

HF: We moeten mensen uitdagen zich actief in te zetten in de kerk. Het is mooi als je bij de gemeente van Christus wilt horen, maar wat wil je voor de opbouw van die gemeente doen? Dan kijk ik bijvoorbeeld naar de Bethelkerk in Drachten. Als je daar zegt: 'Ik wil bij de gemeente horen' wordt er gevraagd: Wat weet je van onze gemeente? Dit

gelooven we. Als je er bij wilt horen, wat kan je dan toevoegen aan de kerk? Wat zijn je gaven en talenten? Ook wij moeten nadenken over de vraag hoe mensen hun gaven en talenten optimaal kunnen inzetten.

Jongeren

BP: Ik denk dat het van belang is in te zetten op geloofsoverdracht. Ik maak mij zorgen als ik zie hoe jongeren gebrek aan kennis hebben. Maar ook hun ouders. We moeten andere vormen van catechese ontwikkelen.

HF: Het was vaak zo dat de catechese alleen nog maar een gespreksgroep was over jongerenbeleving. Predikanten moeten weer met de bijbel op tafel.

HE: *Ik geloof ook, dat jongeren niet gaan voor vaagheid, maar voor toewijding. Als ik in de kerk zit als jongere wil ik uitgedaagd worden om Jezus te volgen.*

HF: In Noord Holland is de catechese een tijdlang gestopt. Nu weten we met andere vormen weer jongeren bij elkaar te brengen rondom de bijbel. Er wordt fundamenteel gesproken over wie ben jij, hoe sta jij tegenover God? Wat zegt de bijbel erover? Jongeren vragen niet: 'Bij welke kerk hoor jij', maar: 'Wat heb jij met God?' Het instituut kerk zal haar kracht moeten ontleen aan het commitment, dat ze bij mensen weet op te roepen.

HE: *Wij zijn dus het instituut dat voor de jeugdcultuur irrelevant is. Aan het instituut de vraag: hoe kunnen wij jonge mensen zo motiveren dat ze vanuit hun geloof in Christus willen bouwen aan het lichaam van Christus, de gemeente, de kerk.*

HF: We mogen dankbaar zijn naar onze voorouders die het instituut hebben opgebouwd. In momenten van crisis draagt het instituut je een stukje. Maar het instituut kan niet standhouden als mensen zich er niet aan willen committeren. Het instituut zal zich moeten aanpassen aan die veranderende omstandigheden.

HE: *Hoe?*

HF: Door te leren en af en toe op hun kop te krijgen! De dienstenorganisatie moet niet

kunnen zeggen 'Wij in Utrecht, zijn de kerk'. Nee, de kerk is daar waar de gemeente bijeenkomt. Daar is het kloppend hart. Wij mogen ervoor zorgen dat die hartkleppen af en toe een onderhoudbeurt krijgen. Dat de toevoer wordt doorgesmeerd als er verstoppingen dreigen in het geloofsgesprek.

HE: *Dan zeg je dus eigenlijk: De dienstenorganisatie moet een spirituele vernieuwingsbeweging zijn?*

HF: Ja, zonder meer.

De uitdaging

HE: *Wat is jullie uitdaging voor het EW voor de komende 5 jaar?*

BP: Het EW is sterk in visie-ontwikkeling voor de kerk, vanuit de evangelicale beweging met haar nadruk op de kracht van de Geest. Ik ben blij met het enthousiasme om daar met visie en vaart mee bezig te zijn, met materiaal dat aanspreekt, sterk op de cultuur gericht. Daar moeten jullie mee doorgaan. De uitdaging voor het EW is om ook buiten het eigen evangelicale taalveld te komen, zodat jullie inbreng nog meer voor de hele kerk van nut kan zijn. Het gaat uiteindelijk niet om het EW, maar om de hele kerk.

HE: *Moet het EW er nog wel zijn over 5 jaar?*

BP: Elke beweging in de kerk zegt: 'Wij moeten overbodig worden.' Maar een beweging kan vanuit een bepaald profiel krachtiger een appèl doen op anderen in de kerk, waardoor ze effectiever kan zijn. Je moet het wel binnen het geheel van de kerk houden. En openstaan voor correcties van anderen. Ik zie de Gereformeerde Bond, het Confessioneel Beraad en het EW op bepaalde punten samenwerken, dat is goed. Zo houden ze jullie bij de les. Het is nuttig dat je van elkaar de goede dingen overneemt.

ds. Tjitte Wever, PKN predikant in Bant en Rutten

Rutten. Dat is even zoeken op de kaart: tussen Emmeloord en Lemmer, in de Noordoostpolder. De Emmaüskerk is een kleine Protestantse gemeente. Pionieren in een polderkerkje, kan dat? Misschien scheelt het dat er nog een aantal polderpioniers in leven zijn? Pionieren, dat kennen ze hier nog.

Zij kwamen overal vandaan,
van Aardenburg tot Zwarte Haan
en bouwden hier een nieuw bestaan,
van overal geboren.

Uit Salland en Ommeland,
uit Brabant en Rivierenland,
uit Holland en Mergelland,
hun moedergrond verloren.

Wie hard kon werken in die tijd
als polderjongen, poldermeid,
die kreeg een kavel mettertijd;
zij droomden hier hun dromen.
Zij zwoegden, er werd getrouwd.
Ze kregen kindren, werden oud.
Zo is Rutten opgebouwd.
Zo zijn wij hier gekomen.

Toen Rutten 50 jaar bestond, schreef ik dit lied voor de viering in de grote tent. Ze zijn inderdaad oud geworden, die polderpioniers. Eén van hen, Wolter van Dijk, diep in de tachtig, kwam aan het woord: een pijler van onze Emmaüskerk! Ook Heleen den Boer getuigde onomwonden dat voor haar Jezus, de Bijbel en de gemeenschap van de gelovigen de grondwaarden zijn. Zo ontwapenend, dat enkele mensen die erg beducht zijn voor de kerk, er van ondersteboven waren. Heleen had niet lang tevoren belijdenis gedaan. Ze zou in juli 2003 met World Servants naar Egypte gaan om daar te bouwen aan een kinderkuis voor gehandicapte kinderen, met Jolande Geschiere uit Luttelgeest.

Wereldvisie

Heleen was één van de mensen die aan de wieg stonden van het Jongeren Zendings Team (JZT). Een kleine pioniersplek in een kleine PKN-gemeente in het kleine Rutten. Het begon in 1992 met Liza, die als zendingeling – Rutten was toen zending gemeente – werd uitgezonden naar Egypte. Ze werkt er onder gehandicapte kinderen. Met de liefde van Jezus brandend in haar hart. Niet namens onze ZWO-organisaties, maar uitgezonden onder de hoede van een geloofszending (Interserve). Er ontstond een inspirerende relatie tussen haar en Rutten. Ze werd voorbeeld

voor een aantal jonge mensen. Dat heeft een nieuw klimaat in de gemeente geschapen. Dat gebeurde al voor ik in 1998 naar Rutten en Bant toekwam. Later ging een jong echtpaar uit onze gemeente, Jelle en Willian Hakvoort voor stage (landbouw/gezondheidszorg) naar Ghana en dienden vervolgens enkele jaren in Burundi. Ook zij waren een lichtend voorbeeld voor jongeren.

Daarnaast was er al langer een jaarlijkse Roemenië-reis met hulpgoederen. Ook een oefening in diaconale verantwoordelijkheid.

Alpha en Gemeente Groei Groepen

Met collega Wim Kok uit Creil-Espel begonnen we de Alpha-cursus voor onze dorpen. In Rutten pakte de kerkenraad het beleidsmatig op. Het lukte. Er kwamen eerst niet zoveel randkerkelijken, maar wat had het een uitwerking op onze eigen kerkmensen! Wij, twee dominees, hielden de praatjes. We wisten: hier gaan we mee door. Zo kwam er dus samenwerking met Creil/Espel, onze buurgemeente. Na Alpha begon Rutten ook met Gemeente Groei Groepen (GGG), als vervolg op de Alphacursus. Creil/Espel kende al langer GGG, en Wim Kok had ervaring met de toerusting. De GGG groeide en behalve de GGG's zelf gebruikten al gauw andere groepen GGG-materiaal.

Polderpioniers

Meer jeugdwerk

De Geest waait waarheen Hij wil. Enthousiaste jonge mensen onder de Alpha-deelnemers en uit het jeugdwerk ontdekken de Youth Alpha. Dat moeten we doen! Youth Alpha voor de jeugd van de drie dorpen werd een groot succes. De(huis-)catechese werd gedurende de Alpha-veckes stilgezet, maar na afloop wilden de jonge mensen méér.

Een gemeentelid uit Espel die gospelzangeres is, Joke Heestermans, nam het initiatief voor een Gospelrockband. Al gauw trad de band her en der in de polder op.

Er kwam een Jongvolwassenen Alpha, die door de jongvolwassenen zelf werd opgezet. Een aantal van hen deed daarna belijdenis en stroomde door naar functies in de kerk.

Diaconale werkvakanties

Zelf wilde ik graag dat er mensen met diaconale werkvakantie zouden gaan. Zo'n wereld-ervaring kan een impuls zijn voor je geloof. Ik liet mensen uit Creil, die meegingen met World Servants, hun verhaal doen. Maar er kwam weinig respons. Tot Heleen den Boer met World Servants naar Egypte wilde. Vanaf dat moment gebeurde er van alles. Henk-Herman Wever was al op reis in Roemenië geweest en wilde nu met zijn vriend Marijn Op't Land een jaar naar Roemenië om daar te werken in projecten voor kinderen en jongeren in Oradea. Dat leek een wild plan: hun studie moest onderbroken worden; waar moest het geld vandaan komen? Maar Henk Herman zette door. Toen kwam de vraag: Wat doe je als gemeente met zulke initiatieven van jongeren?

Jongeren Zendings Team

Hoe zou het zijn als de gemeente dit als een stukje jeugddiaconaat zou adopteren?

De vorm die uiteindelijk gevonden werd is die van het Jongeren Zendings Team. Onze jongste diaken, Marco de Wolf, werd de linkspijp van de kerkenraad en met een hele groep jongeren zetten ze het JZT op de kaart.

Ze gingen niet alleen werken aan sponsoracties, maar ook aan onderlinge geloofsopbouw, aan hun relatie met de Heer. Want dat is je drive om te gaan.

De sponsoracties liepen als een trein. Er werden boodschappen ingepakt bij AH, rollen pepermint verkocht, een gemeentediner in

de Emmaüskerk georganiseerd. Mensen waren stomverbaasd dat zo iets kon. Er waren mensen van buiten de kerk. Het mes sneed dus aan vele kanten. De deur van de kerk ging open naar het dorp.

We zijn inmiddels twee seizoenen verder. Anderen gingen vanuit het JZT op diaconale werkvakantie met organisaties als Jeugd met een Opdracht, Barnabas, World Servants of op eigen gelegenheid. Een flinke JZT-groep bezocht Henk Herman in Roemenië in 2004. Het JZT groeit verder de polder in. Mensen uit andere dorpen en gemeenten doen mee. Heleen den Boer ontmoette, op haar reis in 2003 naar Egypte, Liza. Dat werd een enorme stimulans voor haar. Ze besloot een zendingsjaar aan de Wittenberg in Zeist te gaan doen. Haar stage in Oeganda werd door het JZT gesponsord. Marco de Wolf besloot dit najaar ook dat zendingsjaar te gaan doen. Beiden zijn ze sleutelfiguren in de evangelisatiewerkgroep, die gaat beginnen met Kerk in de buurt, het programma dat door het Evangelisch Werkverband is ontwikkeld om gemeenten te stimuleren om te ontdekken, hoe we als kerk meer voor ons dorp kunnen betekenen. Als predikanten kunnen we de eigen jongvolwassenengroepen wel stoppen, want na Jongvolwassenen Alpha gaan ze naar FROG (Fully Rely on God). Dat doen ze zelf met materiaal van het EW (GGG-discipelschap) en Kerygma. Er deden voor het eerst in jaren, in 2004 6 mensen en in 2005 weer 4 mensen belijdenis van hun geloof. Twee jonge meiden, Gea en Judith, studeren inmiddels theologie. Anna Faber uit Creil studeert Godsdienst Pastoraal Werk in Ede. Er is een nieuwe generatie die het werk in de gemeente wil voortzetten.

Jeugdkerk Fellowship

Bijna al deze jonge mensen zijn ook betrokken bij de nieuwe NOP-jeugdkerk Fellowship. Ze organiseren één keer per maand een event in Emmeloord. Honderden jongeren komen erop af. "Wat moeten we daar nu mee?" zeiden sommigen in de kerkenraad toen de nieuwe jeugdkerk zich aandeede. "Denk even aan alles wat er met onze jonge mensen is gebeurd de laatste jaren. Zij zijn hierin betrokken. Fellowship is een beetje ons kindje. Wat doe je met je kind? Daar zorg je voor, daar neem je verantwoordelijk-

heid voor." Daarom staan we erachter. Verder is het nog zoeken hoe je als gemeente je zorg en verantwoordelijkheid voor de jonge jeugdkerk vorm kunt geven.

De gemeente verandert snel. Jongeren gaan op weg met de Heer. Ontdekken nieuwe dingen. Dingen die wel eens op spanning staan met tradities in de gemeente. Dat botst soms. Ouderen hebben hun bedenkingen, maar erkennen dat er iets moois gaande is bij de jeugd. Jonge mensen doen verslag van hun activiteiten op de gemeenteavond. Dat maakt indruk. Als er dan eens flink op de rem getrapt wordt, omdat al die veranderingen sommigen pijn doen, zeggen zij op hun beurt wat hun pijn doet. Ook dat maakt indruk. Die spanning, die pijn: is dat niet omdat de oude moederkerk zwanger is? Geboortepijn? We moeten door die pijn heen, willen we het kind zien dat geboren wordt.

Sara is zwanger!

Het zal niet lang duren tot de generatie van de polderpioniers is uitgestorven. Zij die ook met eigen handen de polderkerkjes van toen uit de klei hebben getrokken. Er gaan kerken dicht. In Emmeloord heeft de PKN hun kerk "de Hoeksteen" verkocht. Als we maar niet op een andere manier "de Hoeksteen van de hand doen". Dan kan de oude moederkerk nog altijd kinderen baren in het geloof. Dan kan ze een Sara-ervaring krijgen: "We zijn weer zwanger en we hadden het niet eens in de gaten." Laat moeder vooral ruimte geven aan haar kinderen. Want ze heeft geen toekomst zonder die nieuwe generatie gelovigen en hun nieuwe initiatieven.

Hier en daar gaat de derde generatie polderjongens en poldermeisjes in het geloof de beide generaties eronder voorbij. Er bruist wat in kleine dorpsgemeenten als Rutten en Creil-Espel. Nu al bouwen zij Protestantse Pionier Plekken, zonder dat ze het zo noemen: Alpha, FROG, Gospelrockband, JZT, Jeugdkerk Fellowship. Ik hoop dat velen van hen het uithouden in de Protestantse kerk. Dat zij nieuwe dingen gaan ondernemen in het geloof, Protestantse Pionier Plekken gaan bevolken. Als nieuwe polderpioniers van de kerk.

Info JZT: www.jzthelpt.nl

Info Fellowship: www.fellowshipnop.nl

Welkom op de landelijke dag 2006

Op 13 mei 2006 hopen we onze 11e landelijke dag te vieren op 3 locaties:

Hoogeveen: de Vredehorst, Zuidwolderweg 32, 7908 AD

's Gravenhage: de Pax Christikerk, Vlamburg 4, 2591 AS

Zeist: de Oosterkerk, Woudenbergseweg 44, 3701 BG

In Hoogeveen en 's Gravenhage is er in de ochtend aandacht voor de figuur van Barnabas als 'Zoon der vertroosting' en voor het dagthema 'Als de moederkerk zwanger wordt' in de middag. In Zeist zal de volgorde omgekeerd zijn, maar de thema's hetzelfde.

Het programma zal er als volgt uitzien:

09.30 uur

Aankomst, koffie, registratie

10.00 – 12.00 uur

Ochtendbijeenkomst met als sprekers:

- In Hoogeveen: ds. Gert de Ruiter
- In 's Gravenhage: ds. Peter Bakker
- In Zeist: ds. Hans Eschbach

Er zal ruimte zijn voor lofprijzing en aanbidding, we willen luisteren naar getuigenissen en bemoedigende verhalen, enzovoorts.

Voor de kinderen van 4 – 12 jaar is er een eigen programma in één van de bijzalen.

12.00 – 14.00 uur

Pauzeprogramma, met daarin:

- Eigen brood eten, koffie en thee e.d. beschikbaar
- Stands bezichtigen
- Presentatie van inspirerende gemeenten.
- Visiepresentatie van Kerk in de (moslim-) buurt en de Kerk in de Buurt bijbel.
- Ruimte voor persoonlijke gesprekken en voorbede

• Van 12.30 tot 13.30 uur workshopronde rond vier thema's:

- 1: De kerk naar buiten - Over missionair kerk zijn in Nederland
- 2: Jezus centraal - Over discipelschap en geestelijke groei
- 3: Vernieuwing in de kracht van de Heilige Geest - Over het werk van Gods Geest in het leven van de gelovige
- 4: Als vrucht dragen pijn doet - Over geestelijke barrières voor vernieuwing in de kerk en in ons leven en over de vraag hoe die te overwinnen.

14.00 – 16.00 uur:

Middagbijeenkomst met als sprekers:

- In Hoogeveen: ds. Menno Zandbergen
- In 's Gravenhage: ds. Hans Eschbach
- In Zeist: ds. Jelle de Kok

Met onder meer de bekendmaking van de winnaars van de essaywedstrijd over het thema 'Als de moederkerk zwanger wordt', tijd van voorbede en zegening, enzovoorts.

Voor de kinderen van 4 – 12 jaar is er weer een eigen kinderprogramma.

Wilt u meewerken aan deze dag?

U kunt meehelpen door de poster, in het midden van het blad, op te hangen in uw kerk of verenigingsgebouw en via het kerkblad aandacht te vragen voor deze dag. We kunnen ook nog medewerkers gebruiken op de dag zelf. Belt u met het kantoor (tel: 0343-510571) voor informatie. Voor meer informatie:

Evangelisch Werkverband
Hoofdstraat 260, 3972 LL Driebergen
e-mail: kantoor@ewv.nl

Centraal thema in 2006:

'Als de moederkerk zwanger wordt'

Boeken van Nynke Dijkstra-Algra

Een boekje open over de kerk

*De Protestantse Kerk
van Nederland
Wie, wat, waarom?*

96 pagina's, € 10,-

Pastoraat voor iedereen

Praktische adviezen voor de gemeente

Pastoraat voor iedereen

*Praktische adviezen voor
de gemeente*

103 pagina's, € 10,50

Kerk naar buiten

*Gids voor vrijwilligers in
missionaire werkgroepen*

Kerk naar buiten

*Gids voor vrijwilligers in
missionaire werkgroepen*

79 pagina's, € 8,90

Eenstemmige uitvoering: nu ook in groter formaat

Standaardformaat 9e druk,
€ 17,00

NIEUW groter formaat,
€ 18,50

Evangelische Liedbundel

Teksteditie

2e druk, € 7,40

Begeleidingsbundel bij Evangelische Liedbundel

2e druk, € 142,50

In voorbereiding: Gitaarbundel

ca. € 39,90
verschijnt dit voorjaar

Basisuitvoering (hardcover)

2213, € 57,50

Nieuwe Bijbelvertaling met Liedboek voor de Kerken

Combinatie De luxe (softcover, kleursnede)

2227, € 69,50
met index € 97,50

Combinatie Classic (twee kleuren softcover, goudsnede)

2233, € 74,50
met index, € 103,-

UITGEVERIJ **Boekencentrum**

Verkrijgbaar in de boekhandel en bij www.boekencentrum.nl

Stichting Evangelisch Werkverband binnen de Protestantse Kerk in Nederland

Hoofdstraat 260 • 3972 LL Driebergen • tel. (0343) 510571 • e-mail: kantoor@ewv.nl • www.ewv.nl

Als de moederkerk zwanger wordt

Een dag over geestelijke vernieuwing binnen de Protestantse Kerk in Nederland